

УДК 371.134

**ПЕРСОНОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ
ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ
У НАВЧАЛЬНОМУ КОМПЛЕКСІ «ЛІЦЕЙ – ПЕДАГОГІЧНЕ
УЧИЛИЩЕ (КОЛЕДЖ)»**

Л. В. Крупіна

**PERSONALLY DESCRIPTIVE ASPECTS OF SUB-PROFESSIONAL
TRAINING OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE EDUCATIONAL
COMPLEX «LYCEUM – PEDAGOGICAL HIGH SCHOOL (COLLEGE)»**

L. V. Krupina

У статті з урахуванням вимог сучасних модернізаційних детермінант системи української освіти у контексті її входження до європейського освітнього процесу та в руслі концепції неперервності педагогічної освіти проведено персоналістичну характеристику значущих елементів досвіду профорієнтації діяльності вчителів і викладачів у ліцеї при педагогічному коледжі (на матеріалах взаємодії Полтавської обласної спеціалізованої школи-інтернату II–III ст. з поглибленим вивченням окремих предметів та Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка). Виокремлено персональні здобутки директора коледжу І. Гальченка, директора ліцею Л. Крупіної, учителів ліцею Т. Лисенко та В. Мельника, педагогів коледжу О. Сидоренкової та О. Куца з розвитку системи ефективних зв'язків «ліцей – педагогічний коледж» на засадах ранньої професійної орієнтації учнів 8–10-х класів, цілеспрямованої роботи з обдарованими дітьми, забезпечення якісної та сучасної освіти із застосуванням передових інформаційних технологій. Доведено, що названі чинники, а також особистий приклад кращих учителів і викладачів мають комплексний позитивний вплив на результати професійної педагогічної орієнтації учнів.

Ключові слова: персоналістичний підхід, неперервна педагогічна освіта, допрофесійна підготовка майбутнього вчителя, ліцей, педагогічний коледж (технікум, училище).

The article in accordance with the requirements of modern upgrades are determinant system Ukrainian education and its entry into the European educational process and in the context of the concept of continuity of teacher education conducted personally descriptive characteristic of significant elements of the experience of teachers and teachers with the

formation of future teachers in high school at Teachers College (based on the interaction of Poltava Regional specialized boarding school II-III with in-depth study of certain subjects and A. S. Makarenko Kremenchug Teaching College). Singled personal achievements college director I. Halchenko, director of the Lyceum L. Krupina, teachers Lyceum T. Lysenko and B. Melnik, college teachers A. Sydorenkova and A. Bush of development of effective relations «Lyceum – College of Education» based on early professional orientation of students in grades 8-10, purposeful work with gifted children, ensuring quality and modern education using advanced information technology. It is proved that these factors, as well as a personal example of the best teachers and teachers have integrated positive impact on the results of professional orientation of students.

Keywords: personally descriptive approach, continuous pedagogical education, pre-professional training of future teachers, lyceum, pedagogical college (technical school).

Актуальність дослідження. Вхідження України в європейський освітній простір поставило перед загальною середньою освітою завдання орієнтації змісту й методик навчання на диференціацію, варіативність, багатопрофільність, цілеспрямовану підготовку випускників шкіл до вступу у вищі навчальні заклади, що обумовлює нові підходи до розуміння неперервності професійної освіти, її розвиток на засадах допрофесійної орієнтації старшокласників. У вітчизняній педагогічній науці і практиці роль опорних шкіл та ліцеїв як закладів допрофесійної підготовки полягає у забезпеченні профільного навчання, створенні передумов формування професійної компетентності учнів у обраній ними освітній галузі, їхньої ранньої спеціалізації. Особливо це стосується педагогічних коледжів і ліцеїв при них, оскільки національний досвід профорієнтаційної роботи у таких освітніх комплексах є джерелом удосконалення допрофесійної педагогічної підготовки учнів, має власний зміст, структуру та функції, забезпечує формування у школярів готовності до засвоєння педагогічних знань, запровадження у діяльність майбутніх учителів сучасних передових технологій і професійного досвіду.

Водночас у вітчизняній педагогічній науці і практиці накопичено значний потенціал педагогічної професійної орієнтації, який потребує свого оновлення і трансформації стосовно існуючих обставин, особливо – з урахуванням персональних напрацювань кращих учителів, викладачів, менеджерів освіти.

Методологічною й теоретичною основою дослідження стали положення міжнародних і загальнодержавних нормативних документів, у яких відображені проблеми допрофесійної підготовки старшокласників (концепцій – державної системи професійної орієнтації населення; профільного навчання в старшій школі; допрофесійної підготовки молоді;

неперервної педагогічної освіти), положення філософії неперервної освіти (А. Алексюк, В. Бондар, С. Гончаренко, І. Зязюн, Н. Ничкало та ін.); праці, присвячені питанням професійного становлення майбутніх фахівців (В. Лозовецька, О. Мельник, О. Пехота, С. Сисоєва, Б. Федоришин та ін.); ідеї організації допрофесійної підготовки старшокласників (Г. Балл, Н. Кузьміна, В. Рибалка, П. Сікорський, М. Шик та ін.) та дисертаційні дослідження з проблем професійної орієнтації (В. Вітюк, О. Гура, Л. Райко, С. Чистякова та ін.). Професіографію педагогічної праці, закономірності залежності формування особистості майбутнього вчителя від кращих елементів досвіду того, хто його навчає, значення педагогічного прикладу розкривають О. Сухомлинська, І. Кравченко, Н. Кузьміна, Д. Пащенко, Г. Томас, Б. Федоришин, Н. Фландерс та ін. Спільній роботі педагогічного навчального закладу та загальноосвітньої школи щодо підготовки старшокласників до свідомого вибору професії вчителя надають значної уваги Л. Вовк, І. Зязюн, Л. Кравченко, Н. Побірченко, В. Романенко, Н. Кнорр та ін. Однак питанням значення прикладу кращих педагогів у професійній орієнтації учнів у навчальному комплексі «педагогічний коледж – ліцей» до цього часу не приділялося достатньої уваги.

Актуальність означених аспектів допрофесійної педагогічної підготовки та недостатня розробленість проблематики професійної орієнтації старшокласників зумовили *мету* цієї роботи – дати персонографічну характеристику значущих елементів досвіду професійної діяльності вчителів і викладачів у ліцеї при педагогічному коледжі (на матеріалах взаємодії Полтавської обласної спеціалізованої школи-інтернату II–III ст. з поглибленим вивченням окремих предметів та Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка).

Виклад основного матеріалу. Систематизуючи дані пошуку в рамках проблеми дослідження, виходимо з того, що для сучасного вдосконалення допрофесійної підготовки учнів у системі загальної середньої освіти необхідним є суттєве оновлення набутих вітчизняного досвіду та прогресивних ідей раннього формування вчителя, зокрема – у навчальному комплексі «школа (ліцей) – педагогічне училище (коледж)»; особливе значення в цьому аспекті має період з початку 1990-х років до 2016 р., коли були закладені передумови такого оновлення. У педагогічних училищах, поряд із основними спеціальностями вчителя початкових класів загальноосвітньої школи і вихователя дошкільного закладу, враховуючи

**Крупіна Л. В. Персонографічний аспект
допрофесійної підготовки старшокласників
у навчальному комплексі «ліцей – педагогічне училище (коледж)»**

запити навчальних закладів сільської місцевості та необхідність забезпечення вищої конкурентоспроможності випускників на початку цього періоду було введено близько десяти додаткових кваліфікацій: «учитель англійської мови в початкових класах», «учитель інформатики в початкових класах», «соціальний педагог» та інші.

У цей період Кременчуцьке педагогічне училище очолив І. Гальченко (Книга педагогічної слави України, 2010). Саме тут з найбільшою користю для справи знайшло застосування поєднання його талантів педагога і господарника: було проведено розбудову нових корпусів, упорядковано територію закладу, поповнено матеріальну і технічну базу згідно діючих стандартів, оновлено кадри, створено умови та стимули для професійного зростання викладачів. Цілеспрямоване покращення кадрового забезпечення, зростання педагогічної майстерності працівників закладу, збагачення матеріально-технічної бази, забезпечення навчально-виховного процесу комп'ютерною технікою сприяло ефективній реалізації державних програм у галузі виховання молоді та формування всебічно розвиненої особистості майбутнього вчителя. Завдяки стратегічному баченню педагогічного училища як навчального комплексу з ініціативи І. Гальченка на базі педучилища у 1997 р. з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітей Полтавської області було створено ліцей-інтернат для обдарованої сільської молоді; у 1999 р. – відкрито відділення фізичного виховання; у 2010 р. з метою організації навчання та оздоровлення обдарованих дітей Полтавщини, оптимізації умов для виявлення талановитої молоді і надання їй підтримки в розвитку творчого потенціалу у с. Потоки Кременчуцького району відкрито навчально-оздоровчий комплекс «Ерудит» (Полтавська обласна спеціалізована школа-інтернат...).

Як вдумливий менеджер, організатор освіти і науковець І. Гальченко опублікував низку праць, зокрема: «Досвід макаренківської педагогічної системи у діяльності педагогічного училища» (2003); «Від фінансової економіки освіти до економіки знань» (2005). Як громадський діяч багато зусиль він віддав громадській роботі: упродовж чотирьох скликань був депутатом Полтавської обласної ради та головою постійної депутатської комісії з питань освіти, науки і культури, членом обласної ради директорів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації. За свою педагогічну та організаторську діяльність Іван Васильович Гальченко удостоєний звання

«Заслужений працівник освіти України» (1992), нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (1995), нагрудним знаком «А. С. Макаренко», орденом «За заслуги» III ступеня (2012), грамотами Полтавської облдержадміністрації (2000), обласної ради (2002), Верховної Ради України (2006) (Книга..., 2010; Музей історії...).

Лицей-інтернат для обдарованої сільської молоді при Кременчуцькому педагогічному училищі було засновано у серпні 1997 р. 10 вересня 1997 р. наказом директора педучилища № 169-А зараховано перших учнів у два 10-ті класи ліцею. Навчання розпочалося у двох класах (групах): профілю інформаційних технологій та гуманітарно-педагогічного профілю. У наступному році були набрані вже три 10-ті класи: додався історико-економічний профіль. У жовтні 1998 року створено наукове товариство учнів ліцею та студентів педучилища, а у серпні 1999 року запроваджено посаду завідувача лицеем. Першим завідувачем було призначено автора цієї розвідки – вчительку української мови та літератури Крупіну Лесю Валентинівну. У 2001 р. відбувся перший набір до 9-го класу (28 учнів). У 2007 р. на базі ліцею було проведено XX Всеукраїнську олімпіаду з інформатики, а у 2009 р. – Всеукраїнський етап конкурсу «Учитель року» у номінації «Інформатика» (Полтавська обласна...; Музей історії...).

Провідний менеджер ліцею Л. Крупіна розробила та впровадила систему його роботи як новоствореного загальноосвітнього структурного підрозділу училища; під її керівництвом було вивчено та впроваджено досвід роботи навчальних закладів нового типу України та зарубіжжя, реалізовано програму запровадження актуальних профілів навчання (з двох у 1998 р. до чотирьох у 2012 р.), ініційовано та реалізовано відкриття 9-го, а згодом і 8-го лицейних класів, організовано здійснення загальноосвітньої підготовки вихованців обласного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою на базі педагогічного училища, забезпечено результативність участі лицеїстів у інтелектуальних змаганнях всеукраїнського та міжнародного рівня (2014–2015 рр. – перше місце ліцею в рейтингу навчальних закладів області за підсумками участі у Всеукраїнських учнівських олімпіадах; 2014 – перше місце ліцею в Україні за підсумками олімпіади з інформатики); узагальнено досвід роботи ліцею з представленням матеріалів на Міжнародних освітянських виставках (2011 р. – бронзова та золота медалі); забезпечено формування іміджу навчального закладу, що сприяло збільшенню кількості учнів у лицейі

**Крупіна Л. В. Персонографічний аспект
допрофесійної підготовки старшокласників
у навчальному комплексі «ліцей – педагогічне училище (коледж)»**

(з двох класів з кількістю 32 учні у 1997 р. до 14 класів та 365 учнів у 2016 р.) (Полтавська обласна...). Важливим напрямом стало формування системи роботи з підготовки учнів ліцею до результативної участі в ЗНО (2012 р. – ліцей отримав сертифікат Українського центру оцінювання якості освіти «Один із 10 кращих закладів області») та забезпечення результативності участі викладачів ліцею у конкурсах «Учитель року» (з 2002 по 2016 рр. – 5 переможців обласного етапу конкурсу, 1 переможець та 4 фіналісти Всеукраїнського етапу). Ліцей узяв участь та переміг у конкурсах: національний проект «Відкритий світ» (2013), «Зіркові навчальні заклади України» (2013), «Самсунг назустріч знанням» (2015), «Майбутнє Полтавщини: обдаровані діти» (2015), «Самсунг назустріч знанням. Покажи свій клас» (2016) (Полтавська обласна...; Музей історії...).

Це сприяло утвердженню позитивного іміджу навчального закладу, зростанню популярності в регіоні і в країні, поглибленню педагогічних чинників профорієнтації учнів. Станом на 2016 р. у ліцеї працювало 67 учителів, серед яких: 3 отримали звання «Заслужений вчитель України», 4 нагороджені нагрудним знаком «Василь Сухомлинський», 12 – нагрудним знаком «Відмінник освіти України», 21 мають звання «учитель-методист», 13 – звання «старший учитель», 39 є спеціалістами вищої категорії. До ліцею зараховуються випускники 7–9 класів загальноосвітніх шкіл регіону, які пройшли конкурсний відбір. Станом на 2016 р. у ліцеї навчалось 365 учнів у 14 групах (Полтавська обласна...).

Виявлення обдарованої молоді та забезпечення її всебічного розвитку, підготовку дитини до дорослого життя (успішне складання ЗНО, вступ до вищого навчального закладу, отримання тими старшокласниками, що вступатимуть до коледжу, якісної допрофесійної педагогічної підготовки, розвиток інтелектуальної сфери в контексті обдарованості кожного учня) (Лозовецька, 2012) вважаються основними напрямками діяльності Полтавського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості. Реалізації цих напрямів сприяють такі чинники: профільність, особлива організація навчально-виховного процесу, наближена до ВНЗ, розгалужена система роботи шкіл олімпійського резерву (ШОР), заняття у навчально-оздоровчому комплексі «Ерудит». Першочерговим складником діяльності закладу є запровадження інформаційних технологій на основі сучасного матеріально-технічного

забезпечення. Використання інформаційно-комунікаційних технологій є обов'язковим на уроках з усіх предметів. Одним із засобів ефективного навчання іноземної та рідної мови стала програмно-апаратна лабораторія IDM Premium. При проведенні уроків активно використовуються засоби навчання, що стали вже традиційними, а також більш специфічні розробки – відеопрезентер (документ-камера), автоматизована система тестування SMART Senteo, «смарт-клас» Samsung. Варіативний модуль предмету «Технології», що викладається за новими програмами у 10-х класах, реалізується за курсом «Робототехніка» з використанням конструкторів Lego Mindstorms, оснащених мікропроцесорними блоками, які забезпечують можливості побудови та програмування роботів. Учителі та вихованці ліцею – активні учасники міжнародних, всеукраїнських та обласних проєктів, організованих Міністерством освіти і науки України, обласним Департаментом освіти і науки, ПОППО імені М. В. Остроградського, громадськими організаціями. Однією з форм міжнародного співробітництва ліцею стала багаторічна (з 2003 р.) співпраця з Корпусом миру США. Волонтери-американці проводять навчальні заняття в групах ліцею, беруть участь у щотижневих засіданнях англomовного клубу «Співдружність», редагують газету училища «Everything about everything», ініціюють участь ліцеїстів та педагогів у різноманітних проєктах, конкурсах, запроваджують нові форми профільної практики, позакласної та позашкільної роботи, що сприяє професійній педагогічній орієнтації учнівської молоді (Полтавська обласна...).

Для цілеспрямованої підготовки учнів до інтелектуальних конкурсів та змагань, поглибленого вивчення окремих тем на базі ліцею з 2000 р. функціонують школи олімпійського резерву (ШОР) із базових дисциплін. Першою було створено школу олімпійського резерву з інформатики. Керівник школи Т. Лисенко розробила програму її діяльності, яка отримала гриф Міністерства освіти і науки України. Кожного року учні школи олімпійського резерву виборювали призові місця на олімпіадах та конкурсах-захистах робіт МАН на обласному та всеукраїнському рівнях. Т. Лисенко як керівник обласної школи олімпійського резерву з інформатики серед своїх вихованців має переможців обласного та призерів IV етапу Всеукраїнської олімпіади з інформатики, переможців обласних та Всеукраїнських конкурсів МАН. У 2011 р. команда учнів ліцею при педагогічному училищі під її керівництвом виборола перше місце у Всеукраїнській олімпіаді з робототехніки та стала дев'ятою на Всесвітній

олімпіаді з робототехніки WRO-2011 в Абу-Дабі (ОАЕ) (Полтавська обласна...; Музей історії...).

Т. Лисенко сама є зразком ефективного педагога, адже бере активну участь у роботі різноманітних форумів, де презентує власні педагогічні ідеї: виступала з доповідями на засіданні Президії Національної Академії педагогічних наук України з нагоди 25-річчя введення інформатики як шкільного предмету та на Міжнародній науково-практичній конференції з питань інновацій в освіті у Запоріжжі; була слухачем низки всеукраїнських семінарів із робототехніки; підготувала авторську програму з факультативного курсу «Математична логіка» та курсу «Технології», розробила електронні підручники з цих курсів; у співавторстві підготувала підручники з інформатики для 9, 10, 11-х класів, які стали переможцями Всеукраїнських конкурсів, отримали гриф Міністерства і за державний кошт були видані для загальноосвітніх навчальних закладів усіх регіонів України. Автор низки науково-педагогічних праць, зокрема: «Проблеми викладання програмування при роботі з обдарованими підлітками» (2001), «Організація роботи з обдарованими підлітками» (2001), «Структура електронного посібника» (2003), «Використання комп'ютерів на уроках алгебри і початків аналізу» (2004), «Урок інформатики – це мистецтво» (2005) та ін.; стала переможцем Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2002» у номінації «Інформатика» та призером Всеукраїнського конкурсу «Учитель-новатор», що проводився компанією Microsoft; удостоєна звання «Заслужений вчитель України» (2002), нагороджена нагрудними знаками «Відмінник освіти України», «Василь Сухомлинський» (2006) (Полтавська обласна...; Музей історії...).

Основні напрями діяльності педагогічного колективу ліцею пов'язані з роботою з обдарованими учнями, підготовкою їх до участі в олімпіадах, конкурсах, турнірах. Чітко продумана, науково й методично обґрунтована, ця робота щорічно приносить вагомі результати: вихованці є постійними переможцями III та IV етапів Всеукраїнських предметних олімпіад, призерами та переможцями Міжнародної олімпіади з інформатики, Всеукраїнської відкритої Інтернет-олімпіади, Міжнародної Інтернет-олімпіади, інших значущих змагань і конкурсів.

Значно зросла результативність виступів учнів на предметних олімпіадах та конкурсах у 2012 р., коли працювати до ліцею прийшов В. Мельник – Заслужений учитель України, тренер з підготовки учнів до

Всеукраїнських та Міжнародних олімпіад з інформатики: за останні 4 роки четверо його учнів стали призерами Міжнародних олімпіад з інформатики; за результатами участі в предметних олімпіадах у 2015 р. у рейтингу журналу «Фокус» ліцей посів сьоме місце серед усіх ЗНЗ України. Серед досягнень ліцею за останні роки також: участь та перемога у Національному проекті «Відкритий світ» (2013), перемоги у конкурсі «Samsung назустріч знанням» (2014, 2015), перемога у конкурсі «Зіркові ЗНЗ України – 2013» (Музей історії...).

В. Мельник є постійним членом журі IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики, залучається до підготовки збірної команди України до участі в міжнародних змаганнях, брав участь у двох Всеукраїнських конкурсах «Учитель року» у номінації «Інформатика» (2002 та 2006), у яких став переможцем обласних етапів, а в 2006 р. отримав перемогу на всеукраїнському рівні. Педагог проводить семінари для вчителів інформатики області та України, є автором низки навчальних посібників з питань навчання програмування в школі та роботи з обдарованими учнями: «Форми та методи організації навчально-пізнавальної діяльності обдарованих учнів», «Олімпіади з інформатики. Завдання та розв'язки», «Числа Фібоначчі та їх застосування при розв'язуванні задач». Має звання «Заслужений учитель України» (2006), ордени «За заслуги» III та II ступенів (2010, 2015), медаль «20 років незалежності України», нагрудні знаки «Відмінник освіти України», «Василь Сухомлинський» (2009) (Полтавська обласна...).

Вагомий внесок у формування позитивного іміджу ліцею і коледжу робить також викладач української мови та літератури Сидоренкова Ольга Панасівна, педагогічний досвід якої ґрунтується на поєднанні класичних надбань педагогічної науки і новаторських елементів, виявленні й розвиткові творчих здібностей учнів, використанні засобів драматизації, тематичних презентацій, методів пошукового та проблемного навчання тощо. О. Сидоренко стала ініціатором відкриття у 1993 р. музею історії коледжу; вона є автором посібника «Система творчих завдань з української мови», нарисів про вчителів «З добром у серці» та «Герої не вмирають», кількох статей у науково-практичному освітньо-популярному журналі «Імідж сучасного педагога» (Полтава). як один із упорядників історичного нарису про Кременчуцьке педучилище «З минулого – у сьогодення...» (2006), укладач літопису історії училища до 80-річчя навчального закладу, О. Сидоренкова впродовж багатьох років веде

громадсько-освітню роботу на рівні міста, активно співпрацюючи з літературним об'єднанням «Славутич», товариством «Просвіта» та української мови імені Т. Г. Шевченка. Удостоєна звання «Заслужений вчитель України» (2005), нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (1991); саме цей педагог заклала основи колекції музею, збираючи та систематизуючи пам'ятки минулих років: фото, листи, спогади колишніх студентів, наполегливо фіксувала події у хронологічній послідовності, вела альбоми, листувалася з кращими випускниками училища (Музей історії...).

З вересня 2015 р. завідувачем музею призначено О. Куца – переможця Всеукраїнського конкурсу на найкращий авторський освітній інтернет-сайт у номінації «Світова література» (2011; сайт «Світова література в школі» – <http://svitlit.at.ua/>); переможця обласного та лауреата Всеукраїнського конкурсів «Учитель року» у номінації «Світова література» (2014); активного редактора української Вікіпедії, учасника освітньої програми ГО «Вікімедіа Україна» (Wikipedia Education Program). Досвід О. Куца презентований на всеукраїнських наукових і науково-практичних семінарах і конференціях, засіданнях творчих груп і авторської творчої майстерні. Викладач є автором низки статей у фахових та науково-практичних виданнях: «Всесвітня література в сучасній школі», «Всесвітня література в школах України», «Зарубіжна література в школах України», «Світова література», «Постметодика», «Імідж сучасного педагога» (Кременчуцький педагогічний коледж...; Музей історії...).

Персонографічний аналіз зразків педагогічного досвіду вчителів і викладачів у системі «ліцей – коледж» можна продовжувати і поглиблювати. Незаперечним є лише те, що вони становлять вагомий елемент орієнтування учнів на отримання у майбутньому педагогічної професії.

Висновок. Допрофесійна підготовка старшокласників у навчальному комплексі «ліцей – педагогічне училище (коледж)» має значний потенціал ранньої професійної орієнтації старшокласників на педагогічну професію. Особливо важливим у цьому контексті вважаємо персонографічний підхід, яким передбачено істотне значення у процесі розвитку старшокласника як майбутнього вчителя прикладу його кращих учителів, впливу вагомих елементів їхнього педагогічного досвіду і особистісних якостей на подальше самостійне самовизначення молодої людини. Результати

опитування репрезентативної вибірки старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів засвідчили, що 72 % учнів, які обрали або планують обрати професію вчителя, прийшли до такого вибору з огляду на те, що зорієнтовуються на особистість конкретного улюбленого педагога. У ліцеї при педагогічному училищі (коледжі) існує низка позитивних персонографічних чинників такої професійної орієнтації: вчителі концентрують значні зусилля на розвиткові здібностей та обдарованості учнів, застосовують передові інформаційно-комунікаційні технології викладання своїх предметів, є для старшокласників зразком самовідданості у професії і людяності у спілкуванні.

До перспектив подальших досліджень належить вивчення аспектів колективного педагогічного досвіду професійної педагогічної орієнтації учнів, розроблення програм неперервної педагогічної освіти студентів у навчальному комплексі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Книга педагогічної слави України (2010). *Гальченко Іван Васильович*. Отримано з <http://kps-ua.net/2010/poltavska/galchenko-ivan-vasilovich>.
- Лозовецька, В. Т. (2012). *Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці*. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України.
- Охріменко, І. (2007). *Нема в житті напівціни...* Полтава : АСМІ.
- Мельник, О. В. (Ред.). (2011). *Професійна орієнтація: теорія і практика*. Івано-Франківськ : Тіповіт.
- Шик, М. П. (2003). Адаптація студентів педагогічного коледжу. *Наука і сучасність : зб. наук. праць НПУ імені М. П. Драгоманова*, 38, 33-37.
- Полтавська обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів при Кременчуцькому педагогічному училищі імені А.С.Макаренка [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrosvita-rating.com/konkurss/star/sch/zs/polt-1-kremenchuk-licey.htm>
- Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка. Отримано з <https://sites.google.com/site/krempeddoshk/>
- Музей історії Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка. Отримано з <http://kpk-museum.at.ua>

REFERENCES

- Knyha pedahohichnoi slavy Ukrainy (2010). *Halchenko Ivan Vasylovych*. Retrieved from <http://kps-ua.net/2010/poltavska/galchenko-ivan-vasilovich>. [in Ukrainian]
- Lozovetska, V. T. (2012). *Profesiina oriientatsiia molodi v umovakh suchasnoho rynku pratsi [Professional orientation of young people in the modern labor market]*. Kyiv : Instytut profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. [in Ukrainian]
- Melnyk, O. V. (Red.). (2011). *Profesiina oriientatsiia: teoriia i praktyka [Professional orientation: theory and practice]*. Ivano-Frankivsk : Tipovit. [in Ukrainian]
- Okhrimenko, I. (2007). *Nema v zhytti napivtsyny... [There is no half price in life ...]*. Poltava : ASMI. [in Ukrainian]
- Shyk, M. P. (2003). *Adaptatsiia studentiv pedahohichnoho koledzhu. Nauka i suchasnist [Adapting students to college of pedagogy. Science and modernity]* : zb. nauk. prats NPU imeni M. P. Drahomanova, 38, 33-37. [in Ukrainian]
- Poltavska oblasna spetsializovana shkola-internat II-III stupeniv z pohlyblyenym vyvchenniam okremykh predmetiv ta kursiv pry Kremenchutskomu pedahohichnomu uchylyshchi imeni A.S.Makarenka [Poltava regional specialized boarding school of II-III degrees with in-depth study of certain subjects and courses at the Kremenchuk Teacher Training College named after A. S. Makarenko] Retrieved from <http://www.ukrosvita-rating.com/konkurss/star/sch/zs/polt-1-kremenchuk-licey.htm> [in Ukrainian]

Kremenchutskyi pedahohichnyi koledzh imeni A. S. Makarenka [Kremenchuk Pedagogical College named after A. S. Makarenko]. Retrieved from <https://sites.google.com/site/krempeddoshk/> [in Ukrainian]

Muzei istorii Kremenchutskoho pedahohichnoho koledzhu imeni A. S. Makarenka [Kremenchuk Pedagogical College named after A. S. Makarenko History Museum]. Retrieved from <http://kpk-museum.at.ua> [in Ukrainian]

Крупіна Леся Валентинівна

Т. в. о. директора

Кременчуцького педагогічного коледжу
імені А.С. Макаренка

вул. Лізи Чайкіної, 33, м. Кременчук,

Полтавська обл., Україна 39623

ORCID ID 0000-0001-5647-0237

Тел.: +38(05366) 5-33-01

+38(05366) 5-33-61

+38(098) 85 64 534

e-mail: l.v.krupina@ukr.net

Krupina Lesya

Acting director

Anton Makarenko Kremenchuk Pedagogical
College

Liza Chaykina street, 33, Kremenchuk,

Poltava region, Ukraine 39623

ORCID ID 0000-0001-5647-0237

Tel.: +38(05366) 5-33-01

+38(05366) 5-33-61

+38(098) 85 64 534

e-mail: l.v.krupina@ukr.net